

Міністерство освіти і науки України

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ
ЦЕНТР УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ**

04074. Київ, Вишгородська, 19

Тел. 430-02-60, 430-43-90

e-mail: nenc@nenc.gov.ua

«27» грудня 2018 р. № 389

На № ____ від _____

Директорам закладів позашкільної освіти
Директорам закладів загальної середньої
освіти

**Про започаткування щорічного
Всеукраїнського конкурсу
„Мала річка моєї батьківщини”**

Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді Міністерства освіти і науки України та Асоціація рибалок України започатковують з 1 січня 2019 року **Всеукраїнський природоохоронний конкурс «Мала річка моєї батьківщини»** (далі — Конкурс).

Мета Конкурсу: поглиблення та підвищення якості знань учнів закладів загальної середньої освіти та вихованців закладів позашкільної освіти про навколишнє природне середовище, природні ресурси України і зокрема водні багатства України, розвитку вмінь досліджувати, описувати та аналізувати отримані дані про малі річки своєї місцевості; залучення дітей до природоохоронної діяльності та виховання дбайливого ставлення до природи рідного краю, пропаганди ідей сталого розвитку.

До участі в Конкурсі запрошуються учні 7-11 класів закладів загальної середньої освіти, вихованці закладів позашкільної освіти віком від 12 до 18 років включно.

Термін відправлення конкурсних матеріалів — до 1 вересня поточного року на адресу Національного еколого-натуралістичного центру: м. Київ, вул. Вишгородська, 19, Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді (відділ екології) з приміткою «Мала річка моєї батьківщини». Просимо вас поширити інформацію та провести роботу із залучення школярів до участі в Конкурсі.

Довідки за телефонами: (044) 430-43-90 (контактна особа від НЕНЦ – Радченко Тамара Дмитрівна, e-mail: radchenko@nenc.gov.ua; контактна особа від Асоціації рибалок України — Чистяков Олександр Володимирович, e-mail: upo.ufa@gmail.com).

Положення про Конкурс додається на 5 арк.

**Директор НЕНЦ
доктор педагогічних наук,
професор**

В. В. Вербицький

Вик. Радченко Т. Д.
т. 430-43-90

Додаток до листа НЕНЦ № 389
від 27.12.2018 р.

Затверджено
на засіданні педагогічної ради
Національного еколого-
натуралістичного
центру учнівської молоді МОН
України
Протокол №4
від 20.12.2018 р.

Положення про Всеукраїнський екологічний конкурс „Мала річка моєї батьківщини”

I. Загальні положення

1.1. В Україні є 73 тис. річок, 40 тис. озер, 1100 водосховищ, 400 тис. ставків – 1 млн 100 тис. га прісних водойм. Водночас в Європі Україну вважають маловодною країною, оскільки більшість наших водних ресурсів не придатні до водозабору питної води через свою забрудненість. За останні 25 років з карти України зникло понад 10 000 малих річок.

Для того щоб зрозуміти всю гостроту проблеми, що сьогодні коїться з нашими водоймами, необхідно усвідомити, що все в природі взаємопов'язано, і з усією відповідальністю ставитись до стратегічного ресурсу країни – води.

Спільно з Асоціацією рибалок України започатковують Всеукраїнський екологічний конкурс „Мала річка моєї батьківщини” (далі – Конкурс).

1.2. Конкурс проводиться з метою поглиблення та підвищення якості знань учнів закладів загальної середньої освіти та вихованців закладів позашкільної освіти про навколишнє природне середовище, природні ресурси України і зокрема водні багатства України, розвитку вмінь досліджувати, описувати та аналізувати отримані дані про малі річки своєї місцевості; залучення дітей до природоохоронної діяльності та виховання дбайливого ставлення до природи рідного краю, пропаганди ідей сталого розвитку.

1.3. Організаторами Конкурсу є Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді Міністерства освіти і науки України та Асоціація рибалок України.

1.4. Всеукраїнський екологічний конкурс „Мала річка моєї батьківщини” є щорічним відкритим природоохоронним заходом, який започатковується з січня 2019 року.

II. Завдання Конкурсу

Основні завдання Конкурсу:

- підвищити рівень знань про природні ресурси України, зокрема її водні багатства та необхідність раціонального природокористування;
- ознайомити дітей та учнівську молодь з малими річками, які протікають на території України;
- вивчити і дослідити стан місцевих річок та водойм, описати їх, виготовити фотографії, які відображають природне середовище річки;
- підвищити рівень обізнаності молоді про наявні екологічні проблеми річки;
- розвивати у дітей пізнавальні інтереси і спостережливість, прагнення пізнати та оберігати красу та багатство природи рідного краю;
- формувати екологічну культуру особистості, шанобливо ставитися до давніх народних традицій ощадливого використання природних ресурсів.

III. Учасники Конкурсу

До участі в Конкурсі запрошується школярі 7-11 класів закладів загальної середньої освіти та вихованці закладів позашкільної освіти відповідного віку.

На Конкурс приймаються роботи, виконані однією особою або групою осіб.

Відповідно до умов визначені наступні вікові категорії учасників:

- 1) учні 7-9 класів і вихованці закладів позашкільної освіти відповідного віку;
- 2) учні 10-11 класів і вихованці закладів позашкільної освіти відповідного віку.

IV. Порядок проведення Конкурсу

4.1. Керівництво підготовкою та проведенням Конкурсу покладається на Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді. Поширення інформації про Конкурс в регіонах покладається на обласні еколого-натуралістичні центри.

4.2. Конкурс започатковується з 1 січня 2019 року та проводиться як щорічний.

4.3 Визначальним для досліджень є басейновий підхід. Усі малі річки України мають приналежність до басейнів головних водних артерій країни та поділені територіально на області:

- річки басейну р. **Дніпро: середньої течії Дніпра** (Волинська, Рівненська, Житомирська, Київська, Чернігівська, Сумська області; північні райони Львівської, Тернопільської, Хмельницької, Вінницької областей; Черкаська, Полтавська, Харківська області) **та нижньої течії Дніпра**

(Кіровоградська, Дніпропетровська, Запорізька, Херсонська, Миколаївська області);

- річки басейнів р. **Вісли** (Львівська, Волинська області);

- річки басейну р. **Дністер** (Львівська, Івано-Франківська, Тернопільська, Хмельницька, Вінницька, Одеська, Чернівецька області);

- річки басейну р. **Дунай** (Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька, Одеська області);

- річки басейнів р. **Дон** (Харківська, Луганська, Донецька області);

- річки басейну р. **Південний Буг** (Хмельницька, Вінницька, Черкаська, Кіровоградська, Одеська, Миколаївська області);

- **малі річки, які впадають безпосередньо до Чорного та Азовського морів** (Донецька, Запорізька, Одеська, Миколаївська області).

4.4. Матеріали про участь у Конкурсі в паперовому та електронному вигляді надсилаються до Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді на адресу: 04074, м. Київ-74, вул. Вишгородська, 19, відділ екології та охорони природи; електронна адреса: ekoviddil@nenc.gov.ua з приміткою: Конкурс «Мала річка моєї батьківщини».

Термін відправлення матеріалів — до 1 вересня поточного року.

V. Завдання Конкурсу

5.1. Конкурсом передбачені завдання:

Зробити короткий, але точний опис (розповідь) про місцевість, де тече річка (населені пункти, рельєф, корисні копалини, рослинні угруповання, до якого водного басейну річка належить тощо).

У характеристиці річки необхідно навести про неї такі відомості:

5.2. Гідрологічні та морфологічні параметри:

- місце витоку, ширина, глибина;

- характер течії;

- характеристика долини (широка чи вузька);

- характеристики заплави (заболочена чи суходільна);

- наявність стариць, озер, ставків, джерел (їхні назви);

- який берег крутіший: правий чи лівий;

- навесні, влітку та восени провести спостереження – розливається річка чи ні, взимку – наявність льодового покриву, його термін.

5.3. Гідрохімічні характеристики:

- прозорість води;

- рН води;

- температура води в момент дослідження.

5.4. Гідробіологічні характеристики:

- мешканці товщі води (планктон);

- мешканці дна річки (бентос);

- найбільш поширені вищі водні рослини;

- наявність риби (вказати види);
- найбільш поширені інші представники фауни (ракоподібні, моллюски, земноводні, плазуни, птахи, ссавці);
- інвазійні види водної фауни та флори.

5.5. Провести пошуково-краєзнавчу роботу:

- пошук прислів'їв, приказок, народних переказів і висловів про річки;
- пошук легенд, народних переказів щодо походження назви місцевої річки та її приток, струмків.

5.6. Оцінити значення річки в господарській діяльності людини.

5.7. Оцінити вплив господарської діяльності людини на екологічний стан річки, її охорона від забруднення, засмічування, замулення.

VI. Вимоги до оформлення робіт

6.1. Роботи подаються українською мовою в друкованому вигляді та на електронних носіях.

6.2. Обсяг робіт не повинен перевищувати 10 сторінок друкованого тексту разом з додатками, шрифт — Times New Roman, 14 кегль, інтервал – 1,5; відступи зверху й знизу – 2 см, лівий – 3 см, правий – 1 см; формат — Microsoft Word; до роботи можуть бути додані кольорові фотографії розміром А4, які відображають пейзажі річок, їхнє природне середовище, результати досліджень тощо; електронна версія фотографій: tiff, jpeg, роздільність 300-600 dpi.

6.3. Титульна сторінка повинна містити назву регіону, тему проведеної дослідницько-пошукової роботи, до якого басейну належить річка;

а також прізвище та ім'я автора (-ів), клас, назву навчального закладу (повністю) та прізвище, ім'я, по-батькові керівника (повністю).

VII. Підведення підсумків

7.1. Оцінювання конкурсних робіт учасників проводиться компетентним журі, до складу якого входять працівники освіти, фахівці з гідробіології та гідрології, іхтіології, представники громадськості.

7.2. Критерії оцінювання конкурсних матеріалів:

- відповідність змісту роботи заданій темі та повнота розкриття теми – 10 балів;

- актуальність, науковість та елемент творчості – 20 балів;

- рівень складності і самостійності досліджень з урахуванням віку автора або авторів – 15 балів;

- грамотність, якість оформлення – 5 балів;

Всього балів – 50.

7.3. Роботи, які виконані з недотриманням вимог, не розглядатимуться!

Конкурсні роботи не рецензуються і не повертаються.

7.4. Переможці та призери Конкурсу нагороджуються грамотами від Національного еколого-натуралістичного центру та пам'ятними призами «Хвиля життя від Олександра Чистякова» — Голови Асоціації рибалок України.

7.5. Педагоги, чії учні (вихованці) перемогли у Конкурсі, отримують подяки.

7.6. Підсумки Конкурсу будуть висвітлені у засобах масової інформації, в науково-художньому журналі «Паросток», у соціальних мережах та в Інтернеті на відповідних сторінках організаторів Конкурсу.

7.7. Найбільш активні учасники Конкурсу та виконавці кращих конкурсних робіт по кожному з річкових басейнів, а також представники порубіжних країн будуть запрошені на щорічний Міжнародний водний форум, який відбудуватиметься в м. Києві.

VIII. Фінансування

Проведення Конкурсу здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів та інших джерел фінансування, незаборонених чинним законодавством.